

Editorial

Af Kurt Klaudi Klausen

Velkommen til et nyt år med L&E! Vi har i redaktionen modtaget mange artikler, som uden tvivl vil være af interesse for vore læsere. De vil blive bragt i de kommende numre i den udstrækning, vi har mulighed for at bringe dem, og for så vidt de har fundet nåde for vores og reviewernes kritiske blik, nemlig at de lever op til tidsskriftets høje videnskabelige standard. Som det fremgår, fastholder vi traditionen med, at der er en klumme til sidst i tidsskriftet. Det giver os en mulighed for mere frit at reflektere over udvalgte temaer. Det er nu den samlede redaktion, som skaber klummen.

En tilbagevendende diskussion i al samfundsvidenskab knytter sig til, hvad vi antager om "virkeligheden" og vores mulighed for at iagttage og forstå den. Diskussionen drejer sig med andre ord om det vi undersøger, opfatter, forstår og forholder os til, sådan som det eksempelvis kommer til udtryk i situationsanalyse og ledelse. Er virkeligheden en objektiv realitet, vi kan afdække og tage for pålydende, eller er den en social konstruktion, som vi må forsøge at skabe en forestilling om gennem dialog?

Meningerne er delte blandt forskere om dette. Der findes derfor også skoler i organisations- og ledelseslitteratur, som så at sige vælger side i debatten, og hylder hver sit ideal om hvordan man arbejder med at komme til klarhed over, hvordan virkeligheden – f.eks. den strategiske situation – tager sig ud. I den ene ende har vi eksempelvis den klassiske design/konfigurationsskole repræsenteret af eksempelvis Jay R. Galbraith, og i den anden ende har vi en sociologisk inspireret skole, der som Karl Weick taler om enacted environments. Hver af disse positioner har noget for sig. Derfor findes der, fristes man til at sige heldigvis, også midterstandpunkter i denne debat, som eksempelvis vil antage, at der findes hårde data, som vi med passende metodeforbehold kan antage er valide, mens det er fortolkningen af dem, der kan være uenighed om, og hvortil der følgelig knytter sig elementer af social konstruktion eller "skabelse".

Bidragene i dette nummer af L&E forholder sig ikke eksplicit til denne metodiske og videnskabsteoretiske problemstilling. Men de illustrerer på en eksemplarisk måde det kontinuum, der her er tale om, og hvad det betyder for

den måde teoretikere og praktikere må arbejde med deres virkelighed. Vi bringer her to artikler om ABC (Activity Based Costing), som kan siges at være eksponent for en forestilling om, at det er hårde og uomgængeligt troværdige data, det drejer sig om at finde frem og analysere. Poul Israelsen og Carsten Rohde leverer i deres artikel *En analyse af Activity Based Costing og driftsøkonomi som ex ante og ex post information – del 2*. Der er nemlig tale om en opfølgning på artiklen i L&E 2008, 4. I nærværende bidrag op-hæves antagelsen om, at ressourcer på forhånd er særbestemte i forhold til aktivitet, hvorved det bliver vanskeligt at opgøre uudnyttet kapacitet entydigt på aktivitetsniveau. I stedet tages udgangspunkt i at ressourcer ofte er fælles for flere aktiviteter, de er multifunktionelle. Artiklen koncentrerer sig derefter om at vise, at det med dette udgangspunkt er uhensigtsmæssigt at opgøre forventet (ex ante) ubenyttet kapacitet på ABC's aktivitetsniveauer. Sådanne analyser risikerer at forvride relevant opdatering af forkalkuler og forringe den organisatoriske læring herunder i hvilken udstrækning ABC analyser kan tjene til strategisk inspiration. På en paradoksalsk måde kommer artiklen til at demonstrere, hvordan dataudvælgelse er af betydning for hvilke ledelseshåndtag - operationelle som strategiske – der er til rådighed i og med den påvirker fortolkningen af situationen.

Mens denne artikel er rent teoretisk i sin logisk analytiske argumentation, tager Niels Larsen i sit bidrag om *Indkøb og omkostningsfordeling – ABC i en mellemstor virksomhed*, som antydtes i titlen, udgangspunkt i en konkret virksomhed, nemlig Dansk Dynekoncept A/S. Han illustrerer nytten at benytte (Timedriven) ABC og fokusere på bl.a. omkostningsdrivere ved at analysere og diskutere de overvejelser, Dansk Dynekoncept A/S gjorde sig i forbindelse med en ændring af virksomhedens forretningsmodel. Mens ABC kan være ressourcekrævende både at designe og vedligeholde, kunne man i dette tilfælde benytte allerede eksisterende data. Der argumenteres for at virksomheden dermed havde et meget reelt billede af de distributions- og produktionsomkostninger, der knyttede sig til de forretningsmæssige ændringer.

I artiklen fra Mattsson og Poulfelt om *Relationer og værdiskabelse – i videnintensive virksomheder*, er der ikke tale om samme fokus på hårde data og klare årsagsvirkningssammenhænge – der er tale om et værdibaseret approach. Forfatterne ønsker at bidrage med viden om sammenhængen mellem relationer og værdiskabelse i videnintensive virksomheder. Nærmere bestemt fokuseres på aktørers rolle og deres skabelse og viderebringelse af værdi og på processer og procedurer i business to business relationer (B2B relationer). Antagelsen er at jo mere værdi, der kan konstateres i en forretningsrelation, jo stærkere og jo mere profitabel bliver den. Der argumenteres dels logisk for sammenhænge, dels empirisk for hvordan dette vil kunne studeres i et mere omfattende studie, i og med der refereres til et lille kvalitativt case-studie med tre informanter.

I den sidste artikel vi har valgt at bringe i dette nr af L&E bliver

modsatningen mellem forestillingen om den objektive og subjektive virkelighedsopfattelse udstillet helt eksemplarisk. Artiklen af Korsgaard, Thrane, Blenker, Christensen, Piihl, Byrge, Neergaard og Bjerregaard analyserer hvordan danske teoretikere har forholdt sig til entreprenørskab, nærmere bestemt opstilles *En ny agenda for entreprenørskabsforskningen: Dansk forskning i entreprenørielle muligheder*. Det diskuteres hvad den danske forskning bidrager med i forhold til at belyse hvad der er en entreprenøriel mulighed og hvordan sådanne opstår. Udgangspunktet for den standende internationale debat på området knytter sig til to forestillinger som befinder sig i hver sin ende af ovenstående kontinuum. Er entreprenører nogen der ser og derfor opdager, hvad der er af muligheder out there, eller er de nogen som i vid udstrækning skaber egne muligheder. Meget peger i retning af, at den danske agenda for denne forskning er tilbøjelig til at antage, at muligheder skabes i dynamiske sociale interaktioner. Den ligger således tættere på skabelstraditionen end opdagelsestraditionen.

Selvom der her er forsøgt etableret en sammenhæng mellem de fire bidrag kan og skal de dog nok primært læses hver for sig og efter lystprincippet: hvad har du mest lyst til at læse lige nu?

God fornøjelse.

Afslutningsvis ønsker redaktionen at takke følgende reviewere for værdifuld assistance i løbet af 2008.

Andersen, Ole Steen, Implement
Andersen, Torben Juul, ASB
Borum, Finn, CBS
Christensen, Lars Thøger, SDU
Ellerup, Anne, ASB
Engelbrecht, Bent, Ankerhus
Greve, Bent, RUC
Hansen, Lars Bo, Implement
Hedaa, Laurids, CBS
Jensen, Svend Erik Hougaard, CEBR, CBS
Juhl, Hans Jørn, ASB
Kjeldsen, Johnsen, CBS
Klastrup, Kim, Grundfos
Klemmensen, Robert, SDU
Mønsted, Mette, CBS
Nielsen, Gitte Thit, Conmoto
Petersen, Jesper Strandgaard, CBS
Schultz, Majken, CBS
Solgaard, Hans Stubbe, SDU